

Берладян Д.М.
студентка 2-го курсу
факультету цивільної та господарського юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ КОМПЕНСАЦІЇ ВИТРАТ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

Відповідно до особливостей своєї діяльності, адвокат має право отримувати винагороду. Дане питання є досить цікавим і актуальним, адже його правильне розуміння дає підстави для осмислення сутності адвокатської винагороди та її значення. Актуалізація даного питання полягає також у тому, що з моменту прийняття нових процесуальних кодексів гарантованим є право на стягнення витрат на професійну правничу допомогу стороною, не на користь якої ухвалено рішення.

Стаття 30 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає, що формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту є гонорар. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо зазначаються в договорі про надання правової допомоги.

Таким чином, оплата праці адвоката здійснюється на підставі договору між громадянином або юридичною особою і адвокатським об'єднанням чи адвокатом.

Відповідно до п. 1 ч. 3 ст. 132 КАС України, ст. 133 ЦПК, до витрат, пов'язаних з розглядом справи, належать витрати на професійну правничу допомогу.

Відповідно до положень ч.1 ст. 134 КАС України, ст. 137 ЦПК витрати, пов'язані з правничою допомогою адвоката, несуть сторони, крім випадків надання правничої допомоги за рахунок держави. За результатами розгляду справи витрати на правничу допомогу адвоката підлягають розподілу між сторонами разом з іншими судовими витратами.

Разом з тим, на сьогоднішній день чи не однією із найбільш проблематичних питань в діяльності адвокатури є доведення співмірності даних витрат, що становлять гонорар адвоката. Суди майже завжди зменшують заявлений розмір витрат на професійну правничу допомогу, вважаючи такі витрати неспіврозмірними.

При здійсненні розрахунку вартості послуг адвокатів за кожен вид правової допомоги мають враховуватися наступні критерії:

- висока кваліфікація адвокатів, що мають значний досвід надання юридичних послуг як в органах державної влади, так і в приватному секторі;
- належний офіційний рівень матеріального забезпечення працівників;

- розташування робочих місць адвокатів;
- забезпечення адвокатів всіма необхідними матеріальними та технічними засобами, що амортизуються в процесі надання послуг: ноутбуки, принтери, робочі місця, відповідне платне ліцензійне програмне забезпечення, що необхідне для надання послуг (інформаційно-аналітична система «Ліга-Закон») та ін.;
- рівень ринкової вартості аналогічних послуг правової допомоги;
- рівень завантаженості адвокатів.

В рамках даного контексту необхідно звернути увагу на практику Європейського суду з прав людини рішення якого є джерелом права України відповідно до статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»: «Суд не вважає себе зв'язаним внутрішніми ставками і критеріями. З огляду на великі відмінності в розмірах гонорарів, існуючих в державах-учасниках, єдиний підхід до оцінки гонорарів на підставі статті 50 Конвенції не здається обґрунтованим» (Tolstoy Miloslavsky, 77; Paramichaloppoulos et al, Ст. 50, 47)».)

Слід звернути увагу на те, що вартість послуг адвокатів не є регульованою і на сьогоднішній день розроблена лише одна рекомендація Ради адвокатів, а саме Рішення № 17 Розширеного засідання Ради адвокатів Харківської області від 21.03.2018 року. Відповідно до вищезазначеного рішення, розмір адвокатського гонорару за годину роботи становить 50 відсотків прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на день оплати. Відповідно до статті 7 Закону України «Про державний бюджет на 2019 рік», розмір прожиткового мінімуму становить 1853 грн., а тому рекомендований розмір адвокатського гонорару – $1853 \text{ грн.} \cdot 50 \% = 926,5 \text{ грн./год.}$

На підтвердження понесених судових витрат на правничу допомогу адвокатська практика виробила позицію щодо подання разом із заявою про розподіл судових витрат наступних документів:

- договір про надання правничої допомоги або інша угода, яка засвідчують договірні правовідносини;
- рахунки, рахунки-фактури або інші документи, які засвідчують погодження ціни договору, складені з урахуванням п. 4 ч. 4 ст. 137 ЦПК України, тобто співмірні з ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи;
- договори оренди офісів та інших приміщень необхідних для надання правничої допомоги, виписки з банківських рахунків, роздруківки публічних ofert розміщених на сайтах або інших загально доступних ресурсах, накази про створення груп адвокатів, загально доступні рейтинги адвокатів (адвокатського бюро, адвокатського об'єднання) тощо, які

засвідчують витрати адвоката, його рівень професійності та формують вартість нормочасу роботи;

- попередні розрахунки, специфікації, детальні описи робіт та послуг тощо, що засвідчують складність справи та необхідний об'єм робіт (послуг), час необхідний адвокату для виконання відповідних робіт (надання послуг), у випадку почасової оплати;

- акти прийому-передачі робіт та послуг, що засвідчують факт надання правничої допомоги, обсяг наданих адвокатом послуг та виконаних робіт;

- банківськими виписками, чеками, платіжними дорученнями, квитанціями тощо, які підтверджують здійснення відповідних витрат на правничу допомогу.

Водночас судова практика не є однозначною в рамках даного питання, що свідчить про перехідний період розвитку адвокатури в Україні та лише часткове наближення положень, що регулюють її діяльність, до європейських та американських стандартів.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Кодекс України; Кодекс, Закон від 18.03.2004 № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – ст.492.

2. Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс України; Кодекс, Закон від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – ст.446.

3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013 р. – № 27. – Ст. 282.

4. Яновська О. Г. Адвокатура України: Навч. посібник. -К. : Юрінком Інтер, 2007. – 280 с.

5. Книгін К. Г. Організаційно-правові форми надання правової допомоги адвокатом за чинним законодавством України / К. Г. Книгін. // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – С. 417–423.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент ***Бакайнова Нана Мезенівна***